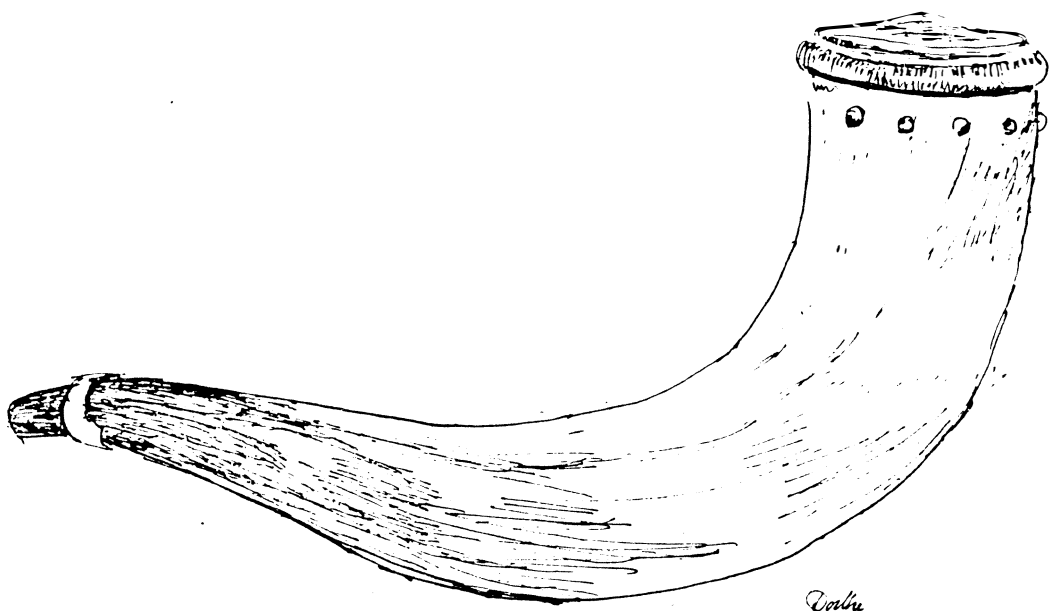

LYNDBY BY OG DENS BEBOERE
FOR 60-70 ÅR SIDEN

AF AAGE ELIASSEN, LINDEGÅRDEN
FHV. SOGNERÅDSFORMAND

Forsidevignet tegnet af Dorthé Schlamovitz.

Lyndbys gamle byhorn, der blev brugt af
bylaugets oldermænd, når folk skulle kaldes
sammen.

Minder om menesker, jeg kendte.

Jeg står på bakken og ser og tænker,
når sol i vest sig langsomt sænker.
Jeg ser mod øst, mod syd og nord
og meget mindes, ja helt uden ord.
Selsø, Bognæs og Herslev land,
Borrevejle vig og Lyndby strand.
De grønne øer i vandet så blåt,
der landed' jeg tit i vejr, som var ondt eller godt.
På fjorden jeg sejled' på vand og på is
med sejl og med årer i storm og i bris'.
Der har jeg fisket - skudt ænder på træk,
men nu er det ligesom det hele er væk.
Mine forældre stod her i tiden før mig,
så - og tænkte vel tanker som jeg.
Nu er det hele forandret så grundig,
natur og udsyn ej mere så gunstig.
Huse er bygget og træer skyder op
og fortiden glemt bag deres høje top.
Men jeg husker dog alt, som det før så ud,
med bakker og skrænter i sommer og slud.
Jeg husker de mennesker, som var og som kom,
de første af dem vil jeg skrive om.

Og de første skal være Jens Hansen og hans lille magre kone, Stine. De boede i Hyrdehuset ude ved Ørbækken. Hyrdehuset blev bygget i 1750 af Lyndby Bylaug til brug for byhyrden. Det var dengang det eneste hus på strandsiden af landevejen mellem Søby og Lyndby. Det gamle stråttækte hus var engang i fortiden i fællesdriftens tid opført som bolig for byhyrden. Foruden opsyn med kreaturerne havde han også pligt til at passe leddet, hvor vejen, som dengang gik tæt ved husets vestgavl, førte over Ørbækken, altså lukke op og i for forbipasserende. Huset hørte dengang under min farbroders ejendom "Møllegaarden", altså tidligere på min farfars jord. Her boede nu Jens Hansen og Stine til leje. Da jeg var 6 år, blev jeg sendt ud til Stine for at lære at læse a-b-c., før jeg skulle gå i skole. Hvor meget jeg lærte, husker jeg ikke, men jeg lagde mærke til meget andet, deres nøjsomhed og glæde ved tilværelsen selv under deres fattige kår. Jens Hansen var middelstor og kraftig, med hvidt kortklippet skæg på hage og kinder. Ved måltiderne sad han på bordendebænken og skar skiver af rugbrødet, efterhånden som vi spiste, men forinden han skar, smurte han først fedt på, så havde vi andre, som sad på sidebænken ved vinduet, kun at drysse salt på, for pålæg fandtes næsten aldrig.

De havde en stor have med mange grøntsager, og Jens Hansen var tillige biavler og høstede megen honning. Han fiskede også en del ål i ruser og med stangejern. Man sagde dengang, at stranden var hans malkeko, og det er derfor at den store sten, som ligger i vandet ud for Ørbækkens udløb hedder Jens Hansens ko. Han drev jagt både på stranden og på landjorden. Han gik altid og listede så småt,

hans ene ben var næsten stift, så derved fik han sådan en vippende gang. Hans bøsse var en forlader til sortkrudt, men når han havde skudt og krudtrøgen var forsvundet, kunne man også være sikker på, at haren lå der. Han var sikker og havde dertil et stort held til at finde vildtet. Min farbroder sagde, at det var vildtet, der rendte efter ham, fordi han havde smurt sig ind i honning, før han gik hjemmefra (sagt lidt spydigt). Men Jens Hansen og Stine må have haft et godt helbred og levet godt og sundt, for de nåede at fejre guldbryllup, hvilket var sjældent dengang.

Medens jeg er ved Ørbækken vil jeg lige nævne, at i den lille skov ved Ørbækgaarden holdt 7. kreds skytteforening altid deres sommerfest med taler og sang, tombola, og der var servering af kaffe og drikkevarer, og om aftenen var der musik og dans. Det var en fest, som vi børn glædede os til lang tid i forvejen, selvom ispinden dengang ikke var opfunden.

Og vandet i bækken, som løb lige forbi festpladsen, var som andre vandløb så rent, så man kunne lægge sig på maven og drikke. "Der er sølvklang i majbækkens vove" (Af Holger Drachmann). Men nu er også dette forhold bleven ødelagt. Nu skyller man, for den hjemlige hygiejnes skyld, alt skidt ud af husene til stor skade for fugle og fisk, tilligemed at man skæmmer naturen.

Det næste hus på landevejens strandside blev bygget 1910. Det var arbejdsmand og fisker Chr. Johannesen, som boede til leje i Lyndby. Han var bleven antaget som styrmand på motorbåden "Pilen", der - som tidligere omtalt - sejlede med passagerer, foderstoffer og slagterisvin - Lyndby - Roskilde via Gershøj. Han havde købt en grund af Ludvig Christiansen, "Brydevang", ved siden af "Pi-

lens" pakhus og byggede så her, så kunne han samtidig have opsyn med båden, som overnattede der. Christian og hans kone, Anna, var rare mennesker. Anna var desværre næsten altid syg, hun havde dårlig ryg og svære smerter, så hun gik altid og holdt sig der, og den gamle læge i Skibby måtte stadigvæk ordinere morfin til hende, trods at det var ulovligt, men det var det eneste, som kunne lindre hendes smerter.

Men Christian var en rask mand dengang, han kunne lide nogle bajere, og det var der rig lejlighed til på "Pilen". Den havde to kahytter, en stor pæn i forstavnen, hvor kvinder og børn holdt til, og en mindre kahyt bagbords, hvor de fleste mænd holdt til. Der kunne købes øl og vand ombord, så Christian smuttede stadigvæk ned og fik en bajer, når der vankede en omgang. Kaptajnen var tysker og boede i Gershøj. Han var vanskelig at forstå, når han talte, og Christian, som snøvlede noget og talte hurtigt, var næsten lige så vanskelig, og når de så var uvenner, som skete temmelig tit, kunne man kun forstå de allerstørste ord.

Da "Pilen" efter hård konkurrence med lastbilerne gav op i 1926, blev Christian igen fisker sammen med sønnen Johannes, men han hjalp til her i høsten, og når vi skulle køre møg ud.

Om vinteren slog han sten i kommunens grusgrav. Han var ene et par år efter Annas død, men flyttede så på alderdomshjemmet i 1954. Huset blev solgt til Sander Rønne.

I 1912 blev der gjort forberedelse til det næste hus. Det var Laurits og Viggo Olsen, to brødre, som var født i Kalundborg, hvor deres far var skomager. De købte af Knud Laurfelt, "Langbakkegaarden", markens stejleste skrænt i den nordligste side af hans mark, og her byggede de så deres høje

smalle hus lige på toppen af skrænten. De var begge ugifte og i mange måder anderledes end folk her på egnen. Laurits var lang og tynd, og Viggo middelstor. Begge havde karseklippet hår og et lille overskæg, og de var begge meget stejle i deres ideer og opfattelser af forskellige forhold, men tillige var det meget oplyste. De blev begge indvalgt i sognerådet i en periode samtidig. Laurits som radikal og Viggo som socialdemokrat.

Viggo, den yngste, var murer og havde bygget huset, og da de flyttede ind, havde de med sig en dame, som hed fru Juul, hun havde haft en lille restauration i København, hvor Viggo havde holdt til, og var han arbejdsløs om vinteren, kunne han leve på klods, til han igen fik arbejde, for så at afdrage gælden, - sa' han da. Og hun var så deres husbestyrerinde i mange år. Da hun døde, overtog hendes søn, Oluf Juul, stillingen. Han havde tidligere været kontorassistent i marineministeriet, men havde haft en lille finger i kassen, og var slået noget ud.

Han kunne godt klare husførelsen, men havde ingen særlig god orden i køkkenet. Viggo var en dygtig murermester og opførte mange huse her på egnen. Han havde i sine yngre dage gået på valsen i de sydlige lande, og det var interessant at høre ham berette om det.

Laurits var mekaniker og ansat som mestersvend på Cykelbørsen i Roskilde, lige overfor "Roarsbo" ved viadukten mod Køgevej. Han kørte dertil hver dag på motorcykel. Det var "Cykelchristensen", som ejeren blev kaldt, der startede rutebiltrafikken mellem Roskilde og Skibby, da den hestetrukne diligence ophørte, og det var Laurits, som kørte den første tur. Nogle år senere blev ruten overtaget af Alex Jensen, han var forresten læredreng på Cykelbørsen under Laurits.

Da Laurits holdt op på børsen, byggede han sig et værksted på deres grund ved landevejen og arbejde nu som selvstændig. De var begge meget interessante og underholdende, jeg kom der tit, de havde billard, som vi spillede på. Men når de så kom til at diskutere et eller andet, hørte spillet op så længe, og de gik frem og tilbage på hver sin side af bordet og råbte, indtil de for hen og tog hver sin bog, ordbog eller leksikon, for at dokumentere, hvem der havde ret.

Katrine og jeg blev altid inviteret til deres fødselsdage sammen med Otto Brandt og den lange murer Andersen fra Torkildstrup. Der var mad og øl og snaps og stor gemytlighed. Der var også stor fest, når de hver sommer arrangerede fugleskydning, eller når jeg var oppe og klippede deres får. Laurits døde desværre pludselig i 1941. Viggo ringede straks til mig, om jeg ikke ville komme og hjælpe ham med at få bestemt forskellige ting vedr. begravelsen. Og da båren dagen efter skulle føres i kapellet, og lærer Povelsen var optaget af andet, bad Viggo mig om at sige lidt og bede en bøn ved båren.

Da Viggo var bleven ene, fik han store spekulationer med at få oprettet et testamente. Han var her flere gange, og jeg var hos ham for at hjælpe. O. Juul skulle jo have en pæn sum, og familien skulle have part i den størrelse, som han var venner med dem. Jeg fik 100 kr. for min ulejlighed. Viggo døde i 1954 på amtssygehuset i Roskilde, Juul flyttede på alderdomshjemmet, og skifteretten solgte huset.

I 1914 kom en ældre broder til Laurits og Viggo på besøg, han syntes godt om stedet og ville kontakte Ludvig Christiansen om køb af det lange strandareal ved siden af, der var ca. 4 td.l., men det passede ikke brødrene, så de skyndte sig til Ludvig

og købte det nærmest liggende td.l. for ikke at få ham lige ved dørene, de kunne nemlig ikke forliges. Intendanten købte de resterende tre td.l. og byggede sit blokhús og beplantede hele grunden, og boede så her med sin kone. (Og nu et lille sidespring, som jeg syntes skal med). Intendanten var glad for arealet, og da han havde opsyn med statens kornlagre i krigens tid, tilbød han Ludvig, at han kunne få en del opfejning fra disse. Han skulle hente det på Lejre st. en bestemt dag. Da der var en 70-80 tdr., lånte Ludvig et køretøj til hjælp hos far. Et par dage efter kørte Ludvig et parti til mølle til formaling. Da min farbroder, mølleren, så det, sendte han bud efter far om at komme at se på kornet. Det viste sig, at det var hel ren hvede, og der var strengt forbud mod opfodring af brødkorn, så farbroder var meget betænkelig ved at male det. Men da Ludvig var en flink mand og god kunde, gjorde han det alligevel. Men havde det været i Ekstrabladets tid, kunne det have blevet en alvorlig sag for både Intendanten, Ludvig og mølleren.

Den næste, jeg vil omtale, er Frederik Stormly. Ja han hed ellers Frederik Knudsen, er født i Gers-høj, og var som ung fisker. Da han giftede sig med Stine, bosatte de sig på Sct. Jørgensbjerg ved Roskilde. Frederik var dengang en rå børste, han drak og sloges og råbte altid voldsomt op, derfor fik han tilnavnet Storm. Han arbejdede nu på en virksomhed, hvor der var maskiner, og en dag kom han for tæt på en sådan, så han fik slået det ene øje ud.

Men fra den dag blev han afholdsmand og meldte sig ind i den stedlige afholdsforening. Men man blev alligevel ved at kalde ham Storm, og det var han ked af, og købte så navnet Stormly. Nu begyndte han igen at fiske, og denne gang med stor motorbåd, som han købte. Som medhjælper havde han en

tidligere møllesvend, som hed Thomsen. De fiskede som regel her i Gershøj - Lyndby området. Om bord var der et lille rum, hvor de havde tre grise gående, som blev hovedsagelig opfedet med fisk. Derfor kaldte vi altid båden for "de fem svin". Da grisene var store nok blev den ene sendt til slagteriet, men da den gav et dårligt regnskab, slagtedes de andre til eget forbrug, og der blev sagt, at når Stine stegte noget i fedtet, kunne det lugtes over hele Sct. Jørgensbjerg. Da Roskilde Fiskeeksportforening nogle år efter belv oprettet, blev Stormly, som nu var en ædruelig mand, ansat som opkøber. Det var på sådan en opkøbstur her på fjorden, at han sejlede ind til pilebroen og købte 1 td.l. jord af far for 1500 kr., det var i 1926 og jorden var den stejleste strandbakke, vi havde.

Nu skulle han så have bygget huset, og det blev den store tømrer Andersen i Gershøj, som skulle sørge for det. Han købte tømmeret i Bognæsskoven og flåede det over stranden, men da det var sent på efteråret, frøs det ind i isen og lå der hele vinteren, så det var meget tungt at bære op på pladsen, og man regnede med, at dette hus ville snart rådne op. Men huset blev bygget og Stine og Stormly flyttede ind det følgende efterår. Ind i skrænten støbte Stormly et stort udhus til svin og høns, han skulle nok vise, hvordan bønderne skulle bære sig ad. Han havde fire grisesøer, som han solgte grise fra. Han var stadig hård i tonen mod mennesker, han havde lidt imod, men på bunden var han virkelig et godt menneske, og vi havde det godt sammen. Ingen af os havde ret mange penge, så vi hjalp hinanden med, hvad vi havde mest brug for. Han med sin arbejdskraft, til gengæld for svinefoder, så det gik altid lige op. Han var meget glad for børn og kom her tit og så efter vore børn, når vi var borte, og de holdt meget af ham. I snevinteren 1929 havde vi flere hårde ture sammen. I kane til Roskilde, i skoven efter brænde og

flere andre ture, hvor vi måtte køre på markerne, fordi vejene flere steder var ufremkommelige af sne. I 1947 solgte Stine og Frederik huset og flyttede til Lyndby i kommunens hus, og her oplevede de så deres guldbryllupsdag. Der kom mange og gratulerede dem. Da alderdomshjemmet stod færdig i 1954, flyttede de der op. Men efter nogle få år døde Stine, jeg mener det var i 1958 og året efter døde så Stormly. Men forinden havde han taget det løfte af mig, at jeg skulle ordne hans begravelse, og dette havde han meddelt deres børn, som var indforstået hermed. Så da døden var indtrådt, tog jeg til Roskilde og købte kiste og ellers ordnede alt andet begravelsen vedrørende, så var også Stine og Frederik Stormlys tid forbi.

Engang i sommeren 1930 kom en mærkelig mand cyklende ned gennem Hornsherred. Ved den lange beplantede strandgrund, som tilhørte Intendanten, stod han af cyklen og så, at ejendommen var til salg. Han gik ned og kikkede på lokaliteterne og grundarealet, men kørte så igen tilbage til Frederikssund, hvor han boede. Nogle dage efter kom han igen og købte hele ejendommen, hus og grund ca tre td.l. for 14.000 kr. Køberen var maler og kunstmaler Axel Olsen, født i Haldrup ved Fredericia, derfor kaldte han sig for Haldrup Olsen, men Olsen blev hurtigt undladt.

Hvis de andre her omtalte har være lidt anderledes i almindelighed, så var Haldrup det i særdeleshed. Han har fortalt mig, at han blev militærnægter, da han var soldat i Fredericia, idet han en dag, da hele kompagniet stod opstillet før øvelsen, pludselig sprang ud af geledet og smed gevær og taske på jorden, idet han råbte "nu ikke et slag mere". Han blev arresteret og tog sin straf, men soldat blev han aldrig mere. Han røg ikke tobak eller nød spiritus, han var vegetar, spiste aldrig kød eller fisk, og det forbød han også hans kone og børn at

spise. Han fortalte mig, at når han levede sådan, ville han aldrig blive syg, men til sin tid når han mærkede at skulle dø, da ville han blot lægge sig i strandkanten. At det hele kunne blive anderledes tænkte han ikke på dengang. Hans kone, Gudrund, var norsk og født i Oslo, må have haft en meget kedsommelig tilværelse dernede bag bakken. Han var også meget imod samfundet, som det var indrettet, bl. andet skolevæsen. Han nægtede at sende deres børn i skole og blev derfor af skolekommissionen idømt mange bøder, men som han aldrig betalte, men så måtte han sidde dem af i arresten. Han var også naturist, gik næsten altid hel nøgen om sommeren, når han arbejdede i haven eller slog græs med le i engen, så var der sving i permedikken. Sådan gik han en dag, da min fætter Hans, som var politibetjent i Roskilde, kom for at afhente ham til afsoning af skolemulkter.

Der gik lang tid før Hans fik overtalt ham til at tage et par bukser og en jakke på og køre med, men da det endelig lykkedes, kom han ind bag i vognen. Men under køreturen udstødte han en forfærdelig duft, så Hans måtte rulle vinduerne helt ned for selv at kunne være i vognen. Skattevæsenet var han også på kant med. Selvangivelsen udfyldte han ikke eller skrev kun meget lidt, og når han så blev tilkaldt til nærmere forklaring, ville han slet ikke svare os på de stillede spørgsmål, men i stedet trak han lange protestskrivelser op af lommen, som han læste højt for os, indtil vi standsede ham og bad ham forsvinde, han var helt umulig på det område. Når han ikke malede ude eller hjemme, baksede han med sten. Ude fra strandbunden slæbte han sten ind og stablede op til værn mod højvande, og fra landjorden samlede han store sten, som han stablede op langs landevejen, havde han levet for 5000 år siden kunne han have bleven en dygtig stenaldermand. Men ellers havde han helt helliget sig kunstmaleriet. Han malede mange motiver her

fra egnen, men gjorde mange rejser til Norge og Sverige og fandt motiver, ja også til Frankrig rejste han i samme ærinde, og var tit borte i lang tid fra kone og børn.

Han arrangerede flere gange maleriudstillinger i Kolding, hvor han så altid fik solgt en del, men også herhjemme omkring solgte han mange og prisen var overkommelig for alm. mennesker, fra ca 300 til 1000 kr pr. stk. Men med årene blev han rolig og naturlig. Og modsat hans egen spådom slap han ikke for sygdom, han fik flere hospitalsophold, og døde nu i vinter på amtssygehuset i Roskilde 86 år gammel. Hans kone døde året før, 84 år gammel.

Han var også modstander af kirken og dens ritual, således var der ingen af deres børn, der var kirke-døbt og selvfølgelig heller ikke konfirmeret. Derfor blev jeg overrasket over at høre ved hans begravelse, at han alligevel var medlem af folkekirken. Der må alligevel have været gemt noget på bunden af dette mærkelige protestmenneske, som han ikke har talt om til andre.

Ejendommen har deres fem børn, som alle er bosat i udlandet, solgt til Bramsnæs kommune for 1/2 mill. kr.

Lindegaarden i juli 1977.

Aa. Eliassen.

En lille beskrivelse om Lyndby By og dens beboere
for 60-70 år siden.

Jeg synes Lyndby ligger meget smukt på skråningen mellem landevejen og Borrevejle vig og skønnest, når man ser byen ude fra fjorden, hvor man dengang næsten kunne se alle husene i byen ligge op ad skråningen.

Den første gang i historien, jeg har set byen nævnt, var år 1370 og dengang som Lyngby. Når man har læst lidt historie om landbefolkningens tilværelse før 1788, hvor byens huse og gårde tilhørte de tre store herregårde - Ledreborg, Lindholm og Bistup gods - så kan man vel tænke sig til, at den så endnu værre ud i 1370, hvor de få mennesker dengang har været fattige, sløve og fuldkomne uoplyste, ligesom deres boliger har været meget usle.

Men før jeg nu begynder en omtale af de forskellige mennesker i byen for 60-70 år siden, vil jeg gøre opmærksom på, at det er fuldkommen efter min hukommelse og iagtagelser og ved at lytte til voksne menneskers udtalelser om andre med hensyn til deres vaner, væremåde og øgenavne, alt eftersom jeg som barn kunne opfatte det hele, og slet ikke for at gøre fortræd eller fornærmelse af eventuelle efterkommere af dem, jeg synes bør nævnes.

Da det nu er vintervejr, kommer jeg til at tænke på, at strandvejen herudefra dengang kunne være meget kold og barsk om vinteren, når det blæste fra øst og stranden var islagt. Der var frit udsyn, da der hverken var huse eller træer, og man så ålestangerne i stort tal stå derude med deres islandske vanter på hænderne og træskostøvler på fødderne, og man så dem stadigvæk banke hænder og trække ålejernet op for at se om der var fangst.

Når man så ikke kunne se stranden mere, var jeg ved Lyndby, og den første ejendom, jeg kom til, var gården "Christianslund" med skoven og haven, som for mig så ud som en hel park. Gårdens navn stammede formentlig fra en ejer, som jeg ikke kan huske, men han hed Kristian Larsen, men hans søn Niels Christiansen, husker jeg godt i et par år, før han overlod gården til sin søn, Peter Christiansen, som var enebarn. Niels led en del af humørsyge, han var næsten altid pessimist og tålte næsten aldrig nogen modgang.

Peter havde desværre arvet noget af det samme, og særlig slemt var det når høstarbejdet måtte afbrydes, så holdt han sig inde. Men når solen igen begyndte at skinne, tog Peter ølkurven på armen og gik fløjtende til købmanden, så var den krise overstået. Men Peter var et godt og gavmildt menneske. Det blev sagt om ham, at da han var soldat, var der altid en 5-6 andre som løb efter ham, fordi de vidste, at han altid gav en omgang øl. Husmænd fik heller aldrig afslag, når de kom og ville låne et køretøj.

Men Peter havde den sorg, at hans kone Christine blev helt sammengroet af leddegigt, så hun i mange år måtte sidde stille i en stol. En ting til må jeg fortælle, der skete på gården en forfærdelig ulykke, jeg tror det var i 1913 eller der omkring, og det var i høsten, af forkarlen Hemming Hansen fra Kr Hyllinge kørte hjem fra marken med et læs sæd, og oven i læsset sad Lars Post. Da de kørte ned ad bakken mod gården, blev hestene sky og satte i fuld galop, så Hemming kunne ikke holde dem, så løb de i fuld fart ind og rundt i gården, så Lars Post (en husmand nede fra byen) blev slynget ind mod en mur og var dræbt på stedet. Hemming faldt ned mellem hestene og kom slemt til skade.

Lige på den anden side af bygaden lå et lille stråttækt hus, som hørte til gården. Det blev kaldt for "Slottet". Her boede dengang en lille mand, som hed Hans Jensen, og han var skomager og sad og pløkkede engang imellem, når han havde lyst, men ellers stod han tit ude ved vejen for at komme i snak med dem, der kom forbi. Han var meget talende og gjorde sig klog på mange ting. Han havde også et tillidshverv, og det bestod i at samle rottehaler for kommunen. Giften var jo ikke opfundet dengang, så rotterne skulle dræbes og halerne skæres af og afleveres til skomageren, og så skulle han betale 10 øre pr stk. Og disse haler havde vi børn så med, når vi gik i skole, og det passede altid sådan når vi kom, at skomageren sad ved bordet og spiste morgenmad, og holdt blot inde, imens han talte halerne op og betalte os. Halerne blev stablet op på bordet ved siden af smør og brød og hvad han ellers havde der af service.

Lidt længere nede af gaden på samme vejside boede så Jens Lausen (Larsen) i et gammelt stråttækt hus, hvortil der hørte et par td.l. jord, som lå ude i vejsmosen. Han var en lille pukkelrygget mand med kortklippet fuldskæg. Han var daglejer ude på en af Lejregårdene. Når han var hjemme, havde han det ikke så godt, hans kone Stine var stor og kraftig og meget gal, så Jens måtte høre her og der og alle vegne, så gik han nærmest og skulkede med nedadvendt blik, som en hund, der var angst for klø. Men foruden at passe børnene og koen gik Stine ud hos folk og ordnede deres storvask, på den måde klarede de matr. nr. 12.

Skråt overfor Jens Lausens hus lå matr. nr. 1, Lyndby skole. Det var dengang lærer Christensen, han var kommet helt oppe fra Skivholme i Nordjylland og var enelærer til trods for det store antal skolesøgende børn. Et par år, da jeg gik i skole, var vi 76 børn i de to klasser, og det var ikke

altid lige let at opretholde roen i klassen. Men lærerne kunne jo dengang benytte sig af mere hårde midler, og Christensen var ingen undtagelse i den retning. Den mildeste dom, vi kunne få for uartighed var en kraftig irettesættelse, det næste var et par flade, dernæst var det pibespidsen, som kunne slå forbandet hårdt, og så var det endelig spanskrøret, men det var meget sjældent, at forseelsen var så stor, at dette blev taget i brug.

Foruden skolen havde lærer Christensen også sit 6 td.l. store landbrug at passe. I flere år dengang holdt han også karl, "Ejner" hed han, kan jeg huske, og i høsten hjalp vi undertiden også til. Christensens kone (født Bøggild) var meget sparsommelig. De havde 5 børn, hvoraf den ældste druknede, da hun var 18 år. Desværre for dem havde de ikke lige stor glæde af alle de andre fire, men det vil jeg slet ikke komme ind på.

Lige overfor skolen på modsatte side af gaden boede hjulmand Rasmus Pæsen (Petersen) og hans kone Magrethe. Deres hus, matr. nr. 33 a, var ældre og stråtækt, det var et vinkelhus, sådan at når man var i entreen, kunne man gå lige frem ind i stuen, men til højre var et par trappetrin ned i værkstedet, hvor Rasmus stod og arbejdede. Han var noget tunghør, men Magrethe, som var stor og myndig, talte meget højt, så når de talte eller råbte sammen fra stue til værksted, kunne man undertiden høre det helt ud på gaden.

Bagved Rasmus Pæsens hus mod vest lå så matr. nr. 33 b, et langt stråtækt øst-vestvendt hus, som ejedes af husmand Niels Peter Petersen og hans kone, men jeg husker ikke hvad hun hed, men til huset hørte nogle tdr.l., som lå ude i vejsmosen, så Niels Peter måtte også gå på arbejde. Det var jo sådan ved jordfordelingen i 1788, at husmændene fik altid den jord, der lå længst borte.

Længere frem ad bygaden lige før gadekæret kom så matr. nr. 17 a, et gammelt langt stråttækt hus med siden til gaden. Her boede husmand og klodshugger Morten og hans kone, heller ikke hendes navn husker jeg, men Morten var en høj mager mand. Han stod i sit lille værksted og lavede tøjrepæle og klaptræer til køer og forskellige andre småting af træ. Han kunne ikke tale helt rent, han ville gerne sige "sgu", men det blev aldrig andet end til "stu", så derfor blev han aldrig kaldt andet end StuMorten. Han passede altid 3 kvier for os om sommeren når de stod på græs på vores 5 skp.1 store tidligere gårdsplads matr. nr. 3 c i Lyndby, som min far solgte til lærer Povelsen for 1800 kr. i 1918.

Lige overfor Morten lå smedien, matr. nr. 14 a. Her startede, jeg vil tro omkring 1910, en meget ung smedemester og hans kone, Johanne, deres virksomhed. Christian Jørgensen, som smeden hed, huskes sikkert af mange endnu. Han var meget dygtig og samvittighedsfuld med sit arbejde, men var desværre meget hidsig og opfarende, når noget gik ham lidt imod, han kunne fare op både mod mennesker og dyr. Var en hest lidt urolig, når den skulle have sko, slog han den tit med hammeren, og det blev hesten endnu mere nervøs af, og undertiden måtte skoningen helt opgives den dag, og han tabte også kunder gr. hans hidsighed, og fik tillige en del uvenner. Men når han var i godt humør, og det var han da heldigvis den meste tid, så kunne han fortælle lange historier om ting og mennesker, som mange gange slet ikke kom det ved, som han egentlig ville tale om, det kom først til allersidst, hvis man ellers havde tid til at vente sålænge.

Jeg går nu op til de tre huse ved amtsvejen, og begynder med det sydligste, matr. nr. 19 a. Her boede tømrermester Lars Peter Jensen. Han smed Jensen væk, og kom til at hedde Harholdt. Hans

kone Sofie var lille og tyk. L.P. Harholdt var en meget oplyst mand og en dygtig tømrermester, og han havde selv bygget deres hus. De havde to voksne sønner, som jeg ikke husker. Men efter at sønnerne var rejst ud, tog de til sig en plejesøn, han hed Aage, og var 4 år ældre end mig, men ham fik de megen sorg af. Han var ikke ærlig og sad i fængsel af og til. Hvor han til sidst blev af, ved jeg ikke.

I det mellemste hus deroppe boede Jørgen Jensen og hans kone. De havde tidligere haft Bakkegaarden. Jeg vil lige nævne, at Jørgen Jensen var i politik Højremand, hvilket var forholdsvis sjældent blandt bønder dengang. Deres hus matr. nr. 19 d, havde Harholdt bygget.

Det nordligste hus, matr. nr. 38 g, er bygget af lærer Christensen et par år før han holdt op som lærer. Han købte alle byggematerialerne fra nedrivningshuse inde ved København, og trods hans høje alder udførte han selv næsten hele byggearbejdet. Han var en stor slider. Sørgeligt var det for dem, at han kort efter at de var flyttet ind fik gulsot, så helbredet svigtede hurtigt. Han sagde selv, at det var "lumpent" (et udtryk, han altid brugte), at han skulle dø af sådan en sygdom.

Jeg går ned til bygaden igen og tager huset lige syd for gadekæret og sprøjtehuset, matr. nr. 19 b. Her boede landpost Lars Peter Jensen, kaldet "Lars Post", og hans kone Karen Marie. Det var ham, der blev dræbt på "Christianslund", som før omtalt. De havde en halv snes børn, hvoraf de tre, alle drenge, var ukonfirmeret, da Lars Post døde. Jeg gik i skole sammen med dem alle tre, som på det tidspunkt alle var ude at tjene.

Lige overfor på modsatte side af gaden lå et langt stråttækt dobbelt hus med gavlen mod vejen, matr.

nr. 27 a og 27 b. I 27 a boede vejmand Chr. Larsen og hans kone. Han var en stor kraftig mand, og kunne til tider lide lidt af flasken.

I den anden ende af huset boede så Maren Kirstine, enke efter Peter Rasmussen, som jeg ikke husker. Hun havde 4 ukonfirmerede piger (hvoraf den anden-ældste, Emilie, var åndssvag), da hendes mand døde, så hun havde det meget svært.

Lidt længere fremme mod syd lå så det lille lave "Kommunehus", her endte skomager Hans Jensen sine dage, efter at han var flyttet fra "Slottet".

Matr. nr. 19 c ligger på den modsatte side af garden. Huset er bygget af gartner Jensen. Han var svensker og ansat som gartner på Lindholm gods. Da han blev pensioneret derfra, flyttede han med sin kone, madam Jensen som vi altid kaldte hende, til Lyndby, det var vel omkring 1906. Det var gartner Jensen, der sammen med godsforvalteren og skovrideren på Lindholm, der i 1866 stiftede 7. kreds Skytteforening, som havde sine første skydebaner på området, som nu tilhører Roskilde amts gymnastikforening ved Borrevejle vig.

Vi runder nu hjørne og kommer til matr. nr. 30 b. Her boede skræddermester Jens Peter Larsen med sin kone Petrine. Han var en glad mand, som talte meget, og i hans mange diskussioner gav han altid modparten medhold, selv om han mange gange måtte sluge det han selv lige havde sagt. Han havde en lang overgang meget at bestille med at sy nye habitter og presse tøj, og han var helt festlig at se, når han sad der på bordet med benene over kors og syede. Hans arbejdsstue var altid godt besøgt, særlig lørdag aften kom der mange unge mennesker, når de var til købmanden, som dengang havde åbent til kl. ca 8 om lørdagen. Og når så skrædderen fik

et par bajere, kunne han rigtig vippe med det store røde overskæg.

Ved siden af skrædderens hus lå så matr. nr. 29 med gavlen mod landevejen. Her boede så en købmand Knudsen, der drev en lille købmandsforretning, men det er så længe siden, at jeg kun lige kan huske det.

Men på modsatte side af bygaden lå så matr. nr. 9 a, "Toftegaard". Der boede gdr. Hans Larsen og hans kone Magrethe. Hans Larsens far, Lars Johansen, havde tidligere haft gården, men på det tidspunkt, da han skulle holde op, var Hans Larsen gårdskarl i en købmandsgård i Roskilde, så en søster til ham og hendes mand, som hed Ole Hansen, fik så gården. Men Ole var musikinteresseret og spillede næsten altid og fik som følge deraf ikke passet landbruget ordentlig, og nogle få år efter måtte han opgive det. Så kom Hans Larsen og Magrethe hjem og overtog den. Det skal nævnes, at Magrethe var bypige og ikke vant til landbruget, men det viste sig, at hun var meget rask og tillige meget myndig, og med hendes store hjælp blev det snart et godt landbrug igen.

Vi går nu mod øst ad gaden og kommer til matr. nr. 5 c. Det var en købmandsforretning og et slagterhus, som Lars Andersen i begyndelsen af dette århundrede overdrog til sin søn slagter og købmand Peter Andersen og hans kone Sofie. Peter Andersen var en rask og venlig mand, han slagtede mange kreaturer og kørte selv ud omkring og solgte kødet, og Sofie passede så købmandsforretningen, og som sådan kom hun ulykkelig af dage, det var i 1924. Det skete ved, at hun fra butikken ville gå ind i bagbutikken for at hente noget, og da der var mørkt, strøg hun en tændstik, og straks skete der en eksplosion som følge af petroleumsdampe.

Der gik ild i hendes tøj, og hun blev meget forbrændt, så hun døde få dage efter. Hun var født på "Dannebrogsgaarden" og var kusine til min mor.

Vi runder nu hjørnet og går ad den smalle vej mod syd, og lidt efter er vi ved matr. nr. 5 b. Det er træskomand Jens Andersens hus, han fabrikerede mange spidsnæsede træsko, og hans kone syede for folk. Det skal siges, at deres børn var meget dygtige i skolen.

Lidt længere fremme kommer vi til matr. nr. 8, "Strandagergaard", som ejedes af Niels Ludvig Christiansen (som var min morbroder), hans kone Christine var født på gården. Niels Ludvig var ellers uddannet i mejerifaget, men da han blev gift med Christine, overtog de gården efter hendes forældre (Jens Hansen).

Vi vender nu om og går tilbage og møder på højre hånd matr. nr. 16 a, et stort langt hus med gavl mod Lillegade. Anders Nielsen hed han var en stor mand og hans kone ligedan. Anders Nielsen handlede en del og kørte bl.a. med slagterivarer fra Roskilde slagteri, og vittige hoveder kaldte ham derfor KnokkelAnders.

Det næste hus ned af Lillegade var matr. nr. 21-22. Her boede Ole Pæsen (Petersen) med sin store kone Sofie. Hun var søster til den tidligere omtalte Stine Jens Lau's, men hun var ikke nær så gal som hende. De var begge meget arbejdsomme, hun gik ud og vaskede for folk, og den lille Ole var daglejer på gårdene.

Huset umiddelbart øst for Ole Pæsens var matr. nr. 36, det var i begyndelsen af dette århundrede bygget af gdr. Chr. Jensen fra matr. nr. 3 i Ugelstrup. Han byggede det til senere brug til sig

selv og sin familie. Døden indhentede ham imidlertid, før de kom til at flytte, og huset blev herefter solgt til Niels Ludvig Christiansen. Men jeg vil med det samme sige lidt om Chr. Jensen, for jeg husker ham godt. Han var en stor kraftig mand, og hans værnepligt havde han aftjent som hestegard. Siden blev han gårdskarl på Lindenberg kro, og det er ham, der på det berømte maleri af kroen med et koppel heste, står lidt tilbagetrukket med det store hvide forklæde, for så siden at købe gården i Ugelstrup.

Går vi så lige over vejen, der fører til havnen (Børsen kaldte man stedet), går man lige imod gavlenden til et lavt gammelt stråttækt hus med stald og lade i den første ende og beboelse i den anden. Det er matr. nr. 48, som beboes af husmand Jens Andersen og hans kone Sidsel. Til huset hører nogle tdr.l. jord, som ligger nede på Øreholm. Jens Andersen var af robust natur, han havde deltaget i krigen 1864.

Hans søn Hans Andersen, overtog stedet efter hans far, og han blev aldrig gift, men jeg tror, at han var flink til at hjælpe hans søster Maren Kirstine Rasmussen, da hun blev enke med fire små piger, som jeg tidligere har nævnt. Hans Andersen var daglejer på Strandagergaard.

Nu går vi hen ad vejen mod syd og kommer lige imod matr. nr. 37 a, her bor fisker Peter Nielsen og hans kone. De er tilflyttere og kom fra Gundsømagle først i dette århundrede.

Et lille slag mod havnen, der ligger på højre hånd matr. nr. 13 a, her bor husmand L. P. Christiansen og hans kone Marie. Han blev også kaldet Lars Peter Black, af hvilken grund ved jeg ikke. Der hørte nogle tdr.l. til huset, og de lå ude i Vejsmosen. Lars Peter kørte og handlede noget, for han

var ikke så glad for at tage fat med hænderne, så det måtte Marie klare, tillige med, at hun havde Lars Peters far boende, så hun havde det ikke så godt. En dag gik hun op og beklagede sig til sin broder slagter Peter Andersen. Han gik så derned og sagde nogle store ord til Lars Peter og hans far. Disse blev så opfarende, at det endte med slagsmål, men Peter Andersen klarede sig godt, og det eneste der skete ham var, at da de holdt op, stod Lars Peter og hans far med hver en halvdel af Peter Andersens vest i hænderne.

Så vender vi om og går op ad Lillegade mod nord. Her har vi først på højre hånd et langt stråttækt hus med gavlen til gaden. Den første halvdel har matr. nr. 43 a, og her boede Marie Baunsgaard, en meget rapkæftet kvinde. Jeg husker ikke, hvem der boede der før hende. I den østlige ende af huset mod stranden, matr. nr. 43 b, boede landpost Hans Jensen med sin kone Karen Marie, hun var flink til at hjælpe manden på postruten, når der var travlt. Brevsamlingsstedet var jo hos købmanden og alle postene var spadserende. Diligencen, som var en lukket vogn med hesteforspand, kom ved 10-tiden fra Roskilde, den havde også passagerer med.

Lige på modsatte side af gaden lå matr. nr. 34 b. Her boede en tilflytter, en skomager fra Roskilde, som hed Jens Jensen.

Lidt længere fremme kommer vi til matr. nr. 18 a, det var landpost Chr. Jensen, hans kone kan jeg ikke huske. Han var også veteran fra krigen i 64. Han blev taget til fange dengang, og det drillede Jens Andersen ham tit med.

Telefoncentralen blev oprettet i 1912 i Laurits Nielsens hus, matr. nr. 18 med 21 abonnenter (min. pr. oprettelse af telefoncentral var 20).

På modsatte side af gaden lå det lille gadekær, og bag dette mod stranden lå et lille hus på gadejord, som var umatrikuleret. Jeg kan lige huske, at her boede en mand som hed Ole Jensen, han var lam i begge ben, og jeg kan huske, at han om sommeren blev sat uden for på en stol, vistnok af datteren.

Oppe på hjørnet til venstre i matr. nr. 49 boede så Gabriel og Stine. Han var glarmester, gik ud omkring og satte ruder i, han lavede også noget træarbejde, tillige fiskede han lidt om sommeren. Han var hvad man kalder en altmuligmand.

Lige på modsatte side af gaden ligger det gamle stråtakte hus matr. nr. 32, nu kaldet Hytten. Her boede Karen Hans-Hans, som man altid kaldte hende. Hendes afdøde mand, Hans Hansen, var vejmand, men ham har jeg aldrig kendt. Men Karen var fast vaskekone her ude hos far og mor, og hendes ældste datter havde tjent herude i tre år. Dette nære forhold var vel årsag til, at jeg blev foretrukket som køber af huset, da den yngste datter, Christine, som ejede huset til sidst, ville sælge det i 1962.

Ved siden af huset lå så gården matr. nr. 38 a. Her boede dengang Jens Larsen og hans kone Marie, som var min faster, og Jens Larsen var broder til Hans Larsen nede i den anden ende af byen. Gården blev solgt med tilhørende jord nede i byen, og bygningerne nedrevet. En ny gård blev bygget op på den resterende landbrugsjord, nu "Baunehøjgaard".

Helt oppe ved kirken ligger "Langbakkegaarden", matr. nr. 4 a. Den ejedes dengang af Knud Petersen, som senere lod navnet Petersen ombytte med Laurfelt, hans kone Johanne var datter af tidligere omtalte gartner Jensen. De var selskabsmennesker og kom meget ud. Knud Laurfelt spillede meget

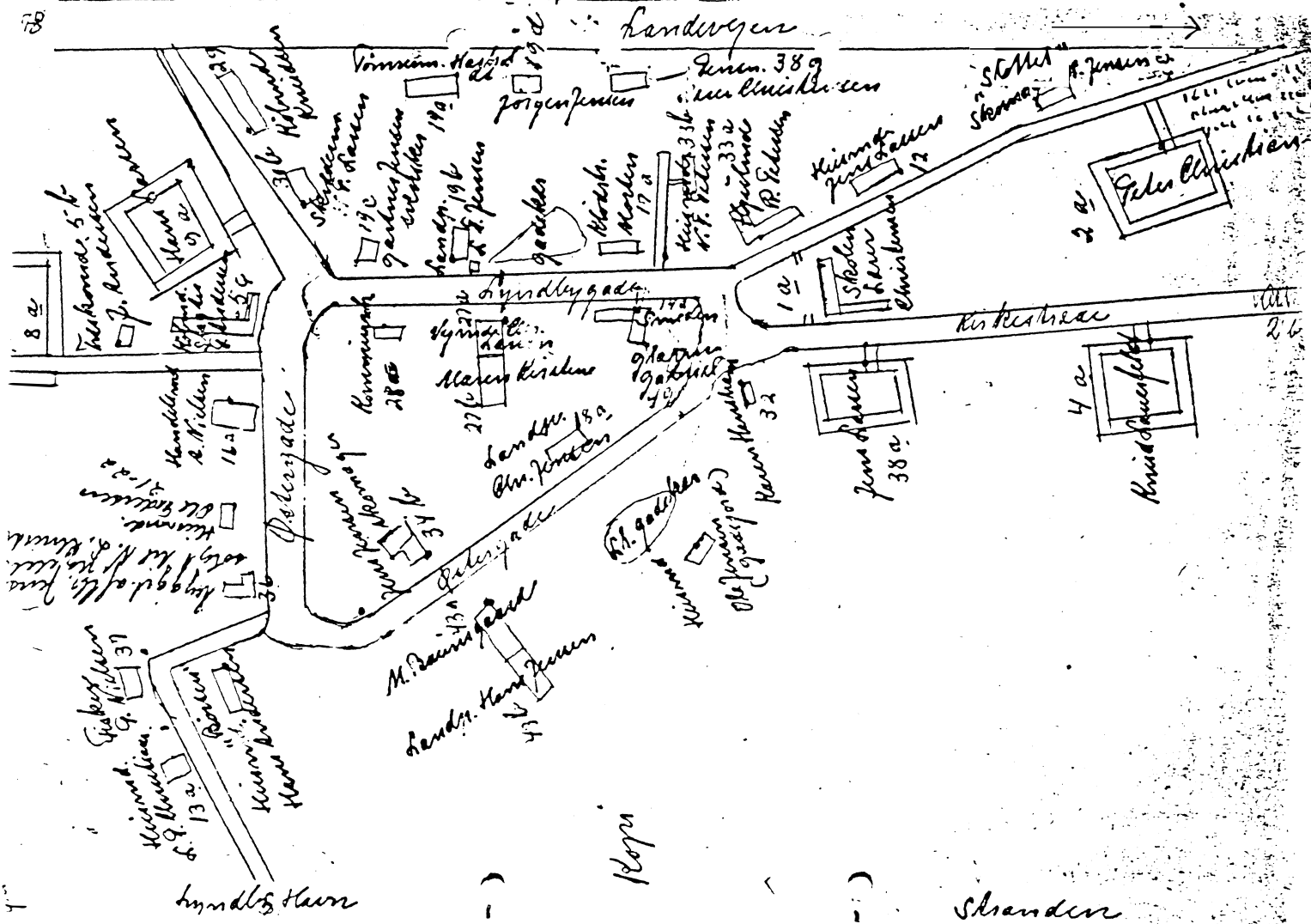
kort "Lhombre" til høj sats. Det var et gemytligt hjem at komme i. Men deres mangeårige lille forkarl Lars Peter passede marken fint, så derfor gik det hele nogenlunde godt.

Til sidst skal blot kirken nævnes, den havde gennem årene skiftevis været ejet af Lindholm og Ledreborg godser, men det var Lindholm, der i 1911 lod den overgå til selveje for menigheden.

Ja det var så min beretning om det gamle Lyndby, som jeg husker det. Lad være om min hukommelse skulle ha slået lidt fejl engang imellem, men det må andre så bedømme senere hen, hvis de har lyst.

Lindegaarden i februar 1978.

Aa. Eliassen.

Udgivet af LYNDBY BY- OG BÅDELAV.

Maj 1986.